

сприйняття населенням, особливо там, де є потужний інформаційно-комунікаційний вплив Російської Федерації.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ, ЩОДО ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Буга Ганна Сергіївна,
*кандидат юридичних наук, доцент кафедри юридичних дисциплін факультету №2
Донецького юридичного інституту МВС України*

Буга Володимир Васильович,
*кандидат юридичних наук, доцент кафедри юридичних дисциплін факультету №2
Донецького юридичного інституту МВС України*

Європейський вектор розвитку України вимагає оновлення національного законодавства та впровадження новацій у практику діяльності органів публічного адміністрування. Практично у кожній царині більш або менш ефективно відбувається поступове наближення до стандартів Європейського Союзу. У Стратегії Сталого розвитку «Україна – 2020» в рамках чотирьох векторів руху (розвитку, безпеки, відповідальності, гордості) передбачено реалізацію 62 реформ і програм розвитку держави, серед яких зазначена реформа правоохоронної системи та реформа освіти³⁷. Виокремлення серед інших анонсованих реформ правоохоронної та освітньої сфери свідчить про їхню важливість для сталого і успішного розвитку України. У цьому аспекті ще більш важливим вбачається розв'язання проблем відомчої освіти у правоохоронній системі України³⁸.

Сьогодення вищої освіти в Україні характеризується наближенням вітчизняних стандартів підготовки фахівців до вимог, встановлених у

---

³⁷ Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 року № 5/2015. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. № 2. Ст. 154.

³⁸ Андреев А.В. Місце вищих начальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських у системі вищої освіти України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. 2017. Випуск 43. Том 2. С. 9.

державо-учасницях Європейського Союзу. У таких процесах дещо осторонь перебувають вищі навчальні заклади, в яких здійснюється підготовка фахівців для правоохоронних органів. Це зумовлено, насамперед, специфічними умовами навчання в таких закладах, що ускладнює їх реформування у загальному руслі відповідних процесів³⁹.

Слід погодитись із думкою Сокурєнка В.В. про те, що традиційні підходи до підготовки працівників правоохоронних органів не повністю забезпечують необхідну якість і професійну компетентність кваліфікованих кадрів поліції. А тому правильним є висновок про наявність об'єктивно існуючого протиріччя між зростаючими вимогами сучасного суспільства до діяльності поліції та традиційною системою підготовки поліцейських⁴⁰.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», вищий військовий навчальний заклад (заклад вищої освіти із специфічними умовами навчання) - заклад вищої освіти державної форми власності, який здійснює на певних рівнях вищої освіти підготовку курсантів (слухачів, студентів), ад'юнктів для подальшої служби на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) або начальницького складу з метою задоволення потреб Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, центральних органів виконавчої влади із спеціальним статусом, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту⁴¹.

Як зазначає Савельєва І., у жодному нормативно-правовому акті, що регулює процес підготовки кадрів для Національної поліції України, не

---

³⁹ Андрєєв А. Особливості підготовки поліцейських кадрів у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №6. С.100

⁴⁰ Сокурєнко В.В. Реформа правоохоронної системи як уособлення практичної реалізації вектора безпеки Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020». URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/conf/2016-5/doc/4/06.pdf>

⁴¹ Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 року № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37-38. Ст.2004.

визначається, в чому полягає специфіка зазначених ЗВО. Спробу охарактеризувати специфіку ЗВО зі специфічними умовами навчання можна знайти у науковій літературі⁴².

Як зазначає Малишев Б., на практиці під «специфічними умовами навчання» розуміються всього на всього посилені вимоги фізичної підготовки курсантів, дещо більшому акценті на вивченні дисциплін кримінального блоку (кримінальне право та процес, криміналістика та кримінологія), проживання у гуртожитках казарменого типу, носіння спеціальної форми, стройову підготовку та доступ до низки внутрішніх документів МВС та Національної поліції України, які регламентують порядок проведення негласних слідчих дій⁴³.

Романюк В.В., зазначає, що під специфічними умовами навчання необхідно розуміти як певні обмеження (добір на навчання, вік, стан здоров'я, закрити соціальне співтовариство, особлива субкультура тощо) так і привілеї (високі вимоги до дисципліни, гарантоване працевлаштування, державне забезпечення, посилене вивчення фахових дисциплін, постійне стажування тощо), застосування яких у сукупності повинно призвести до отримання випускником ЗВО достатньої компетентності (динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність)⁴⁴.

Отже, на думку Міністра внутрішніх справ України Авакова А.Б. у перспективі поліцейська освіта складатиметься з двох ступенів – професійної школи та вищої освіти. «Умовно кажучи, професійна школа поліцейського – це одне, а вища освіта – це інше. Можна пройти спочатку професійний шлях підготовки, потім послужити в патрулі, а після закінчити ВНЗ і вирости до

---

⁴² Савельєва І. Роль ВНЗ зі специфічними умовами навчання у підготовці кадрів для Національної поліції є світлі концепції запровадження трирівневої моделі підготовки поліцейських. *European Political and Law Discourse*. 2018. Volum 5. Issue 3. С. 243.

⁴³ Малишев Б. Чому реформа поліцейської освіти необхідна та як її здійснити? URL: <https://antidot.info/authors/chomu-reforma-politsejskoji-osvity-neobhidna-ta-yak-jiji-zdijsnyty/>.

⁴⁴ Романюк В.В. Вплив специфічних умов навчання у ВНЗ МВС України на здійснення підготовки поліцейських. *Підготовка охоронців правопорядку в Харкові (1917–2017 рр.)*. 2017. С. 243.

шефа поліції». Також Міністр очікує, що зважаючи на міжнародну практику, рядовий поліцейський не обов'язково повинен мати вищу освіту. Але цей напрям реформування, на думку експертів, повинен бути деталізованим. Якщо його деталізувати, то експерти визначають таку своєрідну Дорожню Карту реформи освіти в поліції: ліквідація всіх ЗВО у системі МВС; створення на базі ліквідованих ЗВО мережі поліцейських шкіл, які не надають вищу освіту, а здійснюють первинну підготовку поліцейських (від шести місяців до одного року) як для тих посад в поліції, де не потрібна вища юридична освіта, та і для тих, де потрібна юридична освіта, а також проводять регулярні заходи з підвищення кваліфікації для всіх поліцейських; для осіб, які претендують на зайняття керівних посад в поліції, вимагається пройти курс навчання (від трьох до шести місяців) у Вищій школі поліції, яка утворюється на базі НАВСУ; науково-методичними розробками у сфері поліцейської діяльності повинен займатися Науково-дослідний центр поліції, який утворюється на базі існуючого одного Державного науково-дослідного інституту⁴⁵.

Однак, слід відмітити, що заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання на відміну від багатьох інших цивільних вишів не просто забезпечують процес теоретичного навчання фахівців, а щоденно здійснюють кропітку роботу з практичної підготовки правоохоронців які в недалекому майбутньому визначатимуть обличчя системи МВС України та забезпечуватимуть ефективну роботи всіх її органів, підрозділів та установ⁴⁶.

Як зазначає Романюк В.В., велике значення має постійна взаємодія ЗВО МВС України з територіальними підрозділами Національної поліції, що проявляється у сумісному патрулюванні, бінарних заняттях, стажуванні тощо. Курсанти під час таких заходів мають можливість реалізовувати здобуті теоретичні знання і отримати практичні навички і, звісно, ніщо не зможе замінити «живе» спілкування курсантів зі старшими колегами. Отже,

---

⁴⁵Реформувати систему поліцейської освіти. URL: <http://umdppl.info/police-experts.info/legislation/education/>

⁴⁶ Поштарук Д.О. Вдосконалення чинного положення про вищі навчальні заклади МВС. *Форум права*. 2013. №2. URL: file:///C:/Users/Serg/Downloads/FP_index.htm_2013_2_72.pdf. С.436.

реформування відомчої освіти повинно призвести не до ліквідації ЗВО, а до їх реорганізації з обов'язковим збереженням кадрового потенціалу. Підготовка у закладах вищої освіти МВС України повинна дати не лише знання і вміння, а й сформувати здатність до саморозвитку, вміння адаптуватися до нових соціальних, інформаційних, технічних та технологічних вимог, кваліфікованого здобуття нових знань шляхом самоосвіти – тобто повинна ґрунтуватись на засадах випереджальної освіти. Така підготовка дозволить сформувати професійні інтереси майбутніх правоохоронців, належно зорієнтувати, дати чітке уявлення про переваги і труднощі, пов'язані зі службою в поліції⁴⁷.

Отже, слід зробити висновок, що реформування освіти щодо підготовки поліцейських у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання в Україні потрібне, але не такими кардинальними способами, тому що у ЗВО зі специфічними умовами навчання за багаторічну історію їх існування сформувалися свої власні наукові школи, які будувалися крок за кроком. Крім того дуже багато видатних науковців зробили неоціненний внесок у розвиток відомчої освіти та науки, яка у свою чергу і будувалась на поєднанні як теоретично-наукового підґрунтя, так і величезного практичного досвіду. Отже, у зв'язку з цим треба зазначити, що зруйнувати що не-небудь дуже легко, а побудувати нове дуже складно. В зв'язку з чим слід зазначити, що зміни у підготовці майбутніх поліцейських є необхідним елементом реформування, але не такими прискореними темпами, і мають провадитись дуже повільно, певними етапами. Пришвидшення ж призводить лише до руйнування існуючої системи підготовки та зниження якості підготовки майбутніх правоохоронців.

---

⁴⁷ Романюк В.В. Вплив специфічних умов навчання у ВНЗ МВС України на здійснення підготовки поліцейських. *Підготовка охоронців правопорядку в Харкові (1917–2017 рр.)*. 2017. С. 243.